

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 13.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyrt. á forsiðuni, 20 oyrt. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísnum.

Leygardag hin 26. mars 1932.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brévasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

6. árg.

DEN STUMME HARMONIKA!

FORTÆLLING FRA VERDENSKRIGEN

AF CARL GANDRUP

SINE Forældre havde han aldrig kendt. Han kostede ved sin Fødsel sin Moder Livet, og hans Fader, Oberst Förster, faldt skidt i Firserne for et fjendtligt Negerspyd under en belgisk Feltexpedition i Nedre-Kongo.

Hans Morbroder, Arkæologen Professor Buchwald, adopterede Drengen, og mellem den af Lærdom angnede og stovede gamle Pøbersvend og hans Husbestyrelende, Frk. Sabine Prag, der grupperede alt, hvad hun ejede af omme Følelser, om en arrig, mæledt Hanpapegoje, som beskyldtes for at være javnaarig med hende selv, skulde den lille Paul Förster da indvi sin triste Barndom i et Hjem, hvor han aldrig fik at høre en munter Latter, et kærligt Ord eller blot fik Genskinnet af et Smil at se.

Den eneste, der i disse Stuer vovede at ytre højlydt Livsglæde, var Hanpapegojen i Spisestuen Vindueskarm. Og dens episke, knækkende Latter gik den lille Dreng til Marv og Ben.

Den gamle Professor var meget rig. Hans hele Tilværelse svingede pendulagtigt, skiftevis tiltrukket, mellem to Poler — Hieroglypher og Børskurser — kaldeske Kileindskrifter og Minespekulatione — og aldrig saa hans ugleblinde Øjne de Taarer, som den lille Dreng græd i London, fordi Onklen lod ham gaa, Aar ud og Aar ind, i de samme daarligere Klæder — til Spot og Spe for velklædte Kammerater i Skolen.

Prk Prag havde nu gennem en Række af tomme Aar og øde Dage styret ikke blot Huset, men ogsaa Professoren og den lille, forædelseløse Dreng efter gamle og indgroede Sædvaner, myndige Receipt, og en skøn Dag gik hun da ind til sin Herres Glæde, uden at Tvivl af Sorg over sin Ven Hanpapegojen, der kort forinden var gaaet bort efter at have paadrægt sig en skæbnesanger Bronchitis, sandsynligvis ved Gennemtræk i Buret.

Fra den Dag spiste Drengen alene med sin Onkel ved Bordet. Dette glædelige Maaltid med to Kuverter, hvor der altid kun veksledes Ord i Telegramstil, var jo overhovedet den eneste Situation, hvori Paul fik sin Morbroder at se.

I sin stortærnede Slaatbrok med den smudsige Hællening, de blå Briller med Guldstel og det stride, pjuksede, skidengraa Haar, der altid saa ud, som om Blæsten og ikke Kammen havde friseret det, sad Professor Buchwald hver Dag ved Middagsbordet, mens den tandløse Munds klappende Gab besværligt altede den Dietforplejning som var ham foreskrevet, og som den lille Dreng da ogsaa blev nødt til at forbyde sig i.

Denne Morbroder levede i Pauls Fantasi som det mest fuldkomne Sindbillede paa jordisk Vederstyggelighed og Uhygge. Naar Læreren i Skolen fortalte om Jæsa Ischariotes, eller naar Drengen læste om Troldmanden Nureddin i Tusind og een Nat, gled Onkels Billede altid med næsten visionær Magt frem for hans andre Syn.

Paul Förster havde ret tidlig viet det kemiske Fagstudium sin Fremtid og havde nu indrettet sig et Laboratorium oppe i Kvistetagens gamle Fotograf-Atelier, der i mange Aar havde staaet ledigt. Han havde trykket sin Onkel om Lov til at flytte hjemmefra og fuldende sin Uddannelse som kemisk Laborant i Berlin for at tage sin Doktorgrad der, men Onklen truede ham med at unddrage ham enhver Form for pengelig Hjælp og Understøttelse, om han forlod Hjemmet, og mumlede noget om »Børns Utaknemlighed«.

En Dag fik Paul Besøg paa sit Laboratorium af en lidt ældre Ven og Studiefælle, en meget anset Læge i München, der overværede Analysen af et nyt kemisk Præparat, hvis Form Paul Förster netop havde komponeret.

»Det er en farlig Spøg. De der har lavet, Förster, sagde Lægen overrasket. »Med det Præparat kan De jo slaa et Menneske ihjel, uden at nogen Læge vil være i Stand til at konstatere Dødsårsagen.«

»Saa vil jeg forhaabentlig kunne tjene en beskednen Formue hos d'Hr. Mordere,« smilede Paul Förster muntert, men Smilet frøs pludselig paa hans Ansigt og blev til en skarp, stivnet Grimace. En forferdelig Tanke havde med hele sin bjergtung Vægt vildet sig ind paa ham. Den var som en ond Syre i hans Blod. Denne Tanke, der steg og voksede med uafvendelig Magt, fyldte alle hans Sjæls Kar med en Lidenskab, der ikke længere lod sig besværges. Paul Förster stod og stirrede dødt frem for sig som den, der pludseligt opdager, at han har fundet »De Visas Stien«

»Denne Oplosning vil i Løbet af faa Sekunder hidføre en total Lammelse af Hjerterevet, der selv hos den kraftigste Organisme uvægerligt vil medføre Døden. Et Par Milligram vil slaa en Bisonkøbe ned,« sagde den fremmede Læge

Paul Förster var Buchwalds Universalarving, men Onklen holdt ham saa karrigt med Penge, at Paul maatte nøgte sig alt, hvad der kaster Glans og Glæde over de unge Dage, dersom han da i rimelig Fremtid vilde naa at se Resultaterne af sine videnskabelige Studier og Eksperimentier forud i Livet. Et Serum med Kraft var det Maa, han havde viet sine Evner og al sin Stræben. Men han manglede til den fuldkomne Løsning af sin Opgave nogle ret kostbare Apparater til fin og nøjagtig kemisk Vejning og bad da sin Onkel om et Laan til Erhvervelse af disse Hjelpemidler.

Men ak, Onkel Buchwald var Arkæolog. Han havde tidligt sat sig i Hovedet, at Paul skulde være Jurist, og havde aldrig ret tilgivet ham, at han ikke havde føjet sig efter sin Onkels erfarne Raad.

Det er lige saa svært at faa en Gnier til at lytte til den Røst, der beder om Barmhjertighed, som det er at faa en Sneemand til at elske Solen.

En Dag fik Paul Förster Vished for, at en konkurrerende Studiefælle af ham i Berlin arbejdede paa noget lignende samme Problem som han selv. Skulde ikke alle hans Kampe og Savn, hans arbejdsvaagne Nætter, hans selvforvængende, snart dødtrettede Stræben og Søgen være spildt og vejret hen som Spindelvæv og Aeske, da gjaldt det at komme først. Der var ingen Vej udenom; han forstod, at Livet ofte stiller os overfor frygtelige Valg, og at det her gjaldt at skære igennem alle disse smaa og folsomme Hindringer, gaanske ubioiologiske og sentimentale Hensyn, der vel alt i alt kun bundet i gamle, nedrøvede og tilvante Moralforesættelser, men som intet har at skaffe med Livets oprindeligste og naturlige Lov, at den stærkere træder den svagere ned.

Dagen efter Pauls sidste fortvivlede Forsøg paa at overtale Onklen

til at hjælpe sig, blev Professor Buchwald syg, umiddelbart efter Middagsmaaltidet og døde hen under Aften

Huslægen konstaterede en akut Hjerotelameelse

Paul Förster stod længe og stirrede paa sin faldne Fjende.

*

Paul Förster var med ét Slag blevet en rig Mand. Arven efter Onklen i Forbindelse med de Summer, Patentet paa hans nyopfundne Præparat indbragte ham, var en Formue, som kunde give sin Beskæftigelse nok at spekulere paa, men Paul Förster spekulerede ikke. Han skænkede hele Onkels efterladte Rigmød til et Fond for unge, fattige Videnskabsmænd indenfor det kemiske Fagstudium; nu havde disse Penge gjort ham selv den Gavn, han mente at have Ret til.

Han havde solgt hele Hjemmet og snavet sig ned i Berlin, hvor han habede at kunne finde Arbejdsfred og den kyndigste Lægehjælp, for Sagen var, at han lige siden den Dag, Onklen døde, var begyndt at lide under en nervøs Depression, en Psykose, som gav sig Udslag i en ganske bestemt Hallucination: Hver Gang han satte sig til Bords for at indtage sit eneste Middagsmaaltid, saa han Onklen sidde lige overfor sig i den stortærnede Slaatbrok med den smudsige Hællening, de blå Briller med Guldstel og det stride, pjuksede, skidengraa Haar, ivrigt spisende med den klappende, tandløse Mund, og med Kniv og Gaffel omsluttet af de lange, magre, ledede Fingre, der mindede om Krabbeben og let forunderlige var, at Paul Förster aldrig kunde blive Synet kvit, hvordan han end bar sig ad.

Han gav sin Husholderske Ordre til at sætte sig lige overfor ham ved Bordet, men i det Øjeblik, han begyndte at spise, hørte han straks — ligesom lidt borte — den klappende Lyd af Professorens tandløse Kæber, og straks efter saa han ham selv sidde der, lige overfor sig i Husholderkens Sted, og han formaaede aldrig at rejse sig fra Bordet, for Professoren havde skubbet sin Stol tilbage og forladt sin Plads. Saa sad den skikkelige Dame atter ved Bordet og spurgte forundret:

»Men De rører jo ikke Mæden, Hr. Doktor, og jeg har dog gjort mig saa megen Umage med Omeletten. Jeg er bange. De overanstrenger Dem paa Laboratoriet.«

Da han næste Morgen efter en søvnløs Nat stod op og vilde gøre sit Morgentoflette, fortalte Spejlet ham, at hans Haar var blevet hvidt.

Men Onklen svigtede ham heller ikke i Berlin.

Hvor som helst og med hvem som helst han delte sit Maaltid, saa han Professoren adde der lige foran sig og stirre ved hver eneste Mundfuld op fra sin Kuvert

*

Som en Ahasverus flygtede han fra Sted til Sted, fra By til By — jaget og pisket af sin angrende Angst. Lægerne kaldte det »nogle ved Over-

anstrengelse forstyrrede Nervecenter«. — Patienten selv anerkendte ikke denne Diagnose.

Et stod ham klart, at levende fik han ikke Fred

Derfor var det med en vild, indre Glæde, at han hilste den store Krigs Komme. Det var Befrielsen!

Det var dog nok værd at sætte Livet ned paa at erobre Døden, naar hver Dag, der slæbte sig hen ad hans Livs Vej, var en eneste vaandefud og uheldigelig Rædsel. Hans Arbejdsnev var nedbrudt, han var utæret af utilstrækkelig Ernæring og var kun i Stand til at søve ved kunstige Midler. Den Gift, hvormed han havde ryddet sin Fjende af Vejen, havde haft en langt større Kraft, end han, dens Skaber, havde anset — en tilbagevirkende, en tilintetgørende Magt over sin Ophavsmand.

Saa søgte han da Krigen, dens blodkryppende Valpladser, dens skingrende Hvin, dens undertrykte Jammer, dens brændende Baal, der lyste over de tusinde Mennekeskropper til Gud Dødens Æret!

*

Og midt i Kampens drøende og fræadende Halvedesbrøl gik han frem, jagende efter Døden som den, der spiller i Lotteriet, jager efter den store Gevinst. Mens Kammerater i Hobevis segnede omkring ham, skikkelige, jævne, intetsigende Menneker, for hvem Livet alt i alt er intet andet end et dagligt Støfskifte, fordi de ikke forstaaer mere af Livet end dette, — dem undgik Kuglerne ikke, men ham, ham foragtede Kuglerne, fordi han bød dem sit fortvivlet gispende Bryd. De peb og hvinede om hans Hoved, men de rørte ham ikke.

De kaldte ham en Helt — de kaldte ham modig, og de kaldte ham tapert! De vidste blot ikke, hvor angst han var — hvor rystende angst han var — for ikke at kunne dø.

Foran Fronten i en Vaabenhvile i Argonnerne forfremmede Kronprins Rupprecht af Bayern ham til Lejt-nant, gav ham en Dejing at føre og fastede »Das eiserne Kreuz erster Klasse« paa hans Bryst

Saa var det, at den lille Landsby Vigonnes skulde stormes, og med sin tynde Lejtmanntabsel blinkende i Oktobermorgensolen gik han frem — den nye Dejningsfører, som om han vilde epide hver eneste af sine Fjender paa Odden af sin Kilings.

Med et Skrig af Smerte og Lyksalighed — et Skrig som hos den, hvis Hjerterama briste i en overvæltende Glæde, en ubegribelig Lykke, sank Paul Förster haardt saaret til Jorden. En Granatsplint havde faaet hans Underliv op. Et halvt Hundrede tunge Feltstøvler trampede i hans Krop — en enkelt af disse Støvler gled i den Blodpøl, der lød fra hans oprevne Legeme, snubbede, sprang op paany, trådte paa hans fæde Haand og styrtede videre.

*

Paa Krigslazarettet i Strassburg laa Paul Förster.

Rygten om hans næsten fantastiske Tapperhed havde fulgt ham som Blodstanken i hans Klæder helt ind